

वर्तमान काल के २४ तीर्थकरों के नामादि				Names etc. of the 24 tīrthaṅkaras of present era			
क्र. सं.	नाम	लाञ्छन	वर्ण	S. no.	Name	Mark	Colour
१.	ऋषभदेव	वृषभ [बैल]	काञ्चन [सुवर्ण]	1.	ṛṣabhadeva	Bullock	Golden
२.	अजितनाथ	हस्ती [हाथी]	काञ्चन	2.	ajitanātha	Elephant	Golden
३.	संभवनाथ	अश्व [घोडा]	काञ्चन	3.	sambhavanātha	Horse	Golden
४.	अभिनंदन स्वामी	वानर [बंदर]	काञ्चन	4.	abhinandana svāmī	Monkey	Golden
५.	सुमतिनाथ	क्रौञ्चपक्षी	काञ्चन	5.	sumatinātha	Crane	Golden
६.	पद्मप्रभ स्वामी	पद्म [कमल]	रक्त [लाल]	6.	padmaprabha svāmī	Lotus	Red
७.	सुपार्श्वनाथ	स्वस्तिक	काञ्चन	7.	supārśvanātha	Swastik	Golden
८.	चन्द्रप्रभ स्वामी	चन्द्र	श्वेत [उज्ज्वल]	8.	candraprabha svāmī	Moon	White
९.	सुविधिनाथ	मगरमच्छ	उज्ज्वल	9.	suvidhinātha	Crocodial	White
१०.	शीतलनाथ	श्रीवत्स	काञ्चन	10.	śītanātha	śrīvatsa	Golden
११.	श्रेयांसनाथ	गैंडा	काञ्चन	11.	śreyānsanātha	Rhinoceros	Golden
१२.	वासुपूज्य स्वामी	पाड़ा	लाल	12.	vāsupūjya svāmī	He-buffalo	Red
१३.	विमलनाथ	वराह	काञ्चन	13.	vimalanātha	Boar	Golden
१४.	अनन्तनाथ	बाज	काञ्चन	14.	anantanātha	Hawk	Golden

१५.	धर्मनाथ	वज्र	काञ्चन
१६.	शांतिनाथ	मृग [हिरण]	काञ्चन
१७.	कुन्थुनाथ	छाग [बकरा]	काञ्चन
१८.	अरनाथ	नंदावर्त	काञ्चन
१९.	मल्लिनाथ	कुम्भ	नीला
२०.	मुनिसुव्रत स्वामी	कछुआ	कृष्ण [श्याम]
२१.	नमिनाथ	नीला-कमल	काञ्चन
२२.	नेमिनाथ	शंख	श्याम
२३.	पार्श्वनाथ	सर्प	नीला
२४.	महावीर स्वामी	सिंह	काञ्चन

२० विहरमान जिनेश्वरों के नाम

क्र. सं.	नाम
१.	सीमंधर स्वामी
२.	युगमंधर स्वामी
३.	बाहु स्वामी
४.	सुबाहु स्वामी

15.	dharmanātha	Thunderbolt	Golden
16.	śāntinātha	Deer	Golden
17.	kunthunātha	Goat	Golden
18.	aranātha	nandāvarta	Golden
19.	mallinātha	Pitcher	Blue
20.	munisuvrata svāmī	Tortoise	Black
21.	naminātha	Blue-lotus	Golden
22.	neminātha	Conch-shell	Black
23.	pārśvanātha	Snake	Blue
24.	mahāvīra svāmī	Lion	Golden

Names of 20 viharamāna jineśvaras

S. no.	Name
1.	sīmandhara svāmī
2.	yugamandhara svāmī
3.	bāhu svāmī
4.	subāhu svāmī

५.	सुजात स्वामी	5.	sujāta svāmī
६.	स्वयंप्रभ स्वामी	6.	svayamprabha svāmī
७.	ऋषभानन स्वामी	7.	ṛṣabhānana svāmī
८.	अनन्तवीर्य स्वामी	8.	anantavīrya svāmī
९.	सुरप्रभ स्वामी	9.	suraprabha svāmī
१०.	विशाल स्वामी	10.	viśāla svāmī
११.	वज्रधर स्वामी	11.	vajradhara svāmī
१२.	चंद्रानन स्वामी	12.	candrānana svāmī
१३.	चन्द्रबाहु स्वामी	13.	candrabāhu svāmī
१४.	भुजङ्ग स्वामी	14.	bhujāṅga svāmī
१५.	ईश्वर स्वामी	15.	īśvara svāmī
१६.	नेमिप्रभ स्वामी	16.	nemiprabha svāmī
१७.	वीरसेन स्वामी	17.	vīrasena svāmī
१८.	महाभद्र स्वामी	18.	mahābhadra svāmī
१९.	देवयशा स्वामी	19.	devayaśā svāmī
२०.	अजितवीर्य स्वामी	20.	ajitavīrya svāmī

नवपद के नाम तथा वर्ण			Names and colours of navapada		
क्र. सं.	नाम	वर्ण	S. no.	Name	Colour
१.	अरिहंत	श्वेत [सफेद]	1.	arihanta	White
२.	सिद्ध	रक्त [लाल]	2.	siddha	Red
३.	आचार्य	पीला	3.	ācārya	Yellow
४.	उपाध्याय	हरा	4.	upādhyāya	Green
५.	साधु	श्याम [काला]	5.	sādhu	Black
६.	दर्शन	सफेद	6.	darśana	White
७.	ज्ञान	सफेद	7.	jñāna	White
८.	चारित्र	सफेद	8.	cāritra	White
९.	तप	सफेद	9.	tapa	White

दोहा संग्रह	Collections of dohā [couplets]
अ. प्रदक्षिणा के दोहे	A. Couplets of pradikṣaṇā [circumambulation]
काल अनादि अनंतथी, भव भ्रमणनो नहि पार;	kāla anādi anantathī, bhava bhramaṇano nahi pāra;
ते भव भ्रमण निवारवा, प्रदक्षिणा दऊं त्रण वार. .... .१.	te bhava bhramaṇa nivāravā, pradakṣiṇā daū trāṇa vāra. .... .1.
भमतीमां भमतां थकां, भव भावठ दूर पलाय;	bhamatīmā bhamatā thakā, bhava bhāvathā dūra palāya;
ज्ञान दर्शन चारित्र रूप, प्रदक्षिणा त्रण देवाय. .... .२.	jñāna darśana cāritra rūpa, pradakṣiṇā trāṇa devāya. .... .2.
जन्म-मरणादि सवि भय टले, सीझे जो दर्शन काज;	janma-maraṇādi savi bhaya ṭale, sījhe jo darśana kāja;
रत्न-त्रयी प्राप्ति भणी, दर्शन करो जिन-राज. .... .३.	ratna-trayī prāpti bhaṇī, darśana karo jina-rāja. .... .3.
ज्ञान वडुं संसारमां, ज्ञान परम सुख हेत;	jñāna vaḍu saṁsāramā, jñāna parama sukha heta;
ज्ञान विना जग जीवडा, न लहे तत्त्व संकेत. .... .४.	jñāna vinā jaga jīvaḍā, na lahe tattva saṅketa. .... .4.
चय ते संचय कर्मनो, रिक्त करे वली जेह;	caya te sañcaya karmano, rikta kare valī jeha;
चारित्र नामे निर्युक्ते कह्युं, वंदे ते गुणगेह. .... .५.	cāritra nāme niryukte kahyu, vande te guṇageha. .... .5.
ज्ञान दर्शन चारित्र ए, रत्न-त्रयी निरधार;	jñāna darśana cāritra e, ratna-trayī niradhāra;
त्रण प्रदक्षिणा ते कारणे, भव-दुःख भंजनहार. .... .६.	trāṇa pradakṣiṇā te kāraṇe, bhava-duḥkha bhañjanahāra. .... .6.

आ. प्रभु दर्शन के समय बोलने के दोहे

B. Couplets to be uttered while viewing the lord

प्रभु दरिशन सुख संपदा, प्रभु दरिशन नव-निध.	prabhu dariśana sukha sampadā, prabhu dariśana nava-nidha.
प्रभु दरिशनथी पामीए, सकल पदारथ सिद्ध. ....१.	prabhu dariśanathī pāmīe, sakala padāratha siddha. .... 1.
भावे जिनवर पूजीए, भावे दीजे दान.	bhāve jinavara pūjīe, bhāve dīje dāna.
भावे भावना भावीए, भावे केवल-ज्ञान. ....२.	bhāve bhāvanā bhāvīe, bhāve kevala-jñāna. .... 2.
जीवडा! जिनवर पूजीए, पूजानां फल होय.	jīvaḍa! jinavara pūjīe, pūjānāṃ phala hoya.
राजा नमे प्रजा नमे, आण न लोपे कोय. ....३.	rājā name prajā name, āṇa na lope koya. .... 3.
फूलडां केरा बागमां, बेठा श्री जिनराय.	phūlaḍāṃ kerā bāgamāṃ, beṭhā śrī jinarāya.
जेम तारामां चन्द्रमा, तेम शोभे महाराय. ....४.	jema tāramāṃ candramā, tema śobhe mahārāya. .... 4.
त्रि-भुवन नायक तुं धणी, मही मोटो महाराज.	tri-bhuvana nāyaka tuṃ dhaṇī, mahī moṭo mahārāja.
मोटे पुण्ये पामीयो, तुम दरिशन हुं आज. ....५.	moṭe puṇye pāmīyo, tuma dariśana huṃ āja. .... 5.
आज मनोरथ सवि फल्या, प्रगट्या पुण्य कल्लोल.	āja manoratha savi phalyā, pragatyā puṇya kallola.
पाप करम दूरे टल्यां, नाठां दुःख दंदोल. ....६.	pāpa karama dūre ṭalyāṃ, nāṭhāṃ duḥkha dandola. .... 6.
पंचम काले पामवो, दुलहो प्रभु देदार.	pañcama kāle pāmavo, dulaho prabhu dedāra.
तो पण तेना नामनो, छे मोटो आधार. ....७.	to paṇa tenā nāmāno, che moṭo ādhāra. .... 7.
प्रभु नामनी औषधि, खरा भावथी खाय.	prabhu nāmanī auṣadhi, khara bhāvathī khāya.
रोग शोक आवे नहीं, सवि संकट मिट जाय. ....८.	roga śoka āve nahīṃ, savi saṅkaṭa miṭa jāya. .... 8.

पांच कोडीने फूलडे, पाम्या देश अढार. राजा कुमारपालनो, वर्त्यो जय-जय-कार . . . . . ९. छे प्रतिमा मनोहारिणी, दुःखहरी श्री वीर जिणंदनी; भक्तोने छे सर्वदा सुखकरी, जाणे खिली चांदनी. आ प्रतिमाना गुण भाव धरीने, जे माणसो गाय छे; पामी सघलां सुख ते जगतनां, मुक्ति भणी जाय छे . . . . . १०. आव्यो शरणे तमारा जिनवर! करजो आश पूरी अमारी; नाव्यो भवपार मारो तुम विण जगमां सार ले कोण मारी? . गायो जिनराज! आजे हरख अधिकथी परम आनंदकारी; पायो तुम दर्श नासे भव-भय-भ्रमणा नाथ! सर्वे अमारी . . . . . ११. सरस-शांति-सुधारस-सागरं, शुचितरं गुण-रत्न-महागरम्. भविक-पंकज-बोध दिवाकरं, प्रति-दिनं प्रणमामि जिनेश्वरम्. . . . . १२. श्री आदीश्वर शांति नेमि जिनने, श्रीपार्श्व वीर प्रभु; ए पांचे जिनराज आज प्रणमुं, हेजे धरी ए विभु. कल्याणे कमला सदैव विमला, वृद्धि पमाडो अति; एहवा गौतम स्वामी लब्धि भरीआ, आपो सदा सन्मति . . . . . १३.	pāñca koḍīne phūlaḍe, pāmyā deśa adhāra. rājā kumārapālano, vartyo jaya-jaya-kāra. . . . . 9. che pratimā manohāriṇī, duḥkhaharī śrī vīra jīṇandani; bhaktone che sarvadā sukhakarī, jāṇe khilī cāṇdanī. ā pratimānā guṇa bhāva dharīne, je māṇaso gāya che; pāmī saghalāṅ sukha te jagatanāṅ, mukti bhaṇī jāya che. . . . . 10. āvyo śaraṇe tamārā jinavara! karajo āśa pūrī amārī; nāvyo bhavapāra māro tuma viṇa jagamāṅ sāra le koṇa māri? . gāyo jinarāja! āje harakha adhikathī parama ānandakārī; pāyo tuma darśa nāse bhava-bhaya-bhramaṇā nātha! sarve amārī. . . . . 11. sarasa-śānti-sudhārasa-sāgaram, śucitaram guṇa-ratna-mahāgaram. bhavika-paṅkaja-bodha divākaram, prati-dinam praṇamāmi jineśvaram. . . . . 12. śrī ādīśvara śānti nemi jinane, śrīpārśva vīra prabhu; e pāñce jinarāja āja praṇamuṅ, heje dharī e vibhu. kalyāṇe kamalā sadaiva vimalā, vṛddhi pamāḍo ati; ehavā gautama svāmī labdhi bhariā, āpo sadā sanmati. . . . . 13.
---	--

जगदेव अनंत अभेद प्रभु, करुं सेव तजी अहमेव-पणुं; प्रतिमा तव रूप ग्रही चित्तमां, समरुं निज हुं धरी भाव घणुं. प्रतिमा तुज जन जे निंदशे, भमशे भव तेह अनंत सदा; प्रतिमा तुज जन जे वंदशे, करशे निज श्रेय बधां. .... १४. सुण्या हशे पूज्या हशे निरख्या हशे पण को क्षणे; हे जगत-बंधु! चित्तमां धार्या नहि भक्तिपणे. जन्म्यो प्रभु ते कारणे दुःखपात्र आ संसारमां; हा! भक्ति ते फलती नथी जे भाव शून्याचारमां. .... १५. जिनवर पद सेवा, सर्व-संपत्ति दाइ; निशदिन सुखदाइ, कल्पवल्ली सहाइ. नमि विनमि लही जे, सर्व-विद्या बडाइ; ऋषभ जिनह सेवा, साधतां तेह पाइ. .... १६. जे दृष्टि प्रभु दर्शन करे, ते दृष्टिने पण धन्य छे; जे जीभ जिनवरने स्तवे, ते जीभने पण धन्य छे. पीए मुदा वाणी सुधा, ते कर्ण-युगने धन्य छे; तुज नाम मंत्र विशद धरे, ते हृदयने नित धन्य छे. .... १७. अद्य मे कर्म-संघातं, विनष्टं चिर-संचितम्. दुर्गत्यापि निवृत्तोहं, जिनेन्द्र! तव दर्शनात्. .... १८.	jagadeva ananta abheda prabhu, karuṁ seva tajī ahameva-ṣaṇuṁ; pratimā tava rūpa grahī cittamāṁ, samarūṁ nija huṁ dhari bhāva ghaṇuṁ. pratimā tuja jana je nindaśe, bhamaśe bhava teha ananta sadā; pratimā tuja jana je vandaśe, karaśe nija śreya badhāṁ. ....14. suṇyā haśe pūjyā haśe nirakhyā haśe paṇa ko kṣaṇe; he jagata-bandhu! cittamāṁ dhāryā nahi bhaktipāṇe. janmyo prabhu te kāraṇe duḥkhapātra ā sansāramāṁ; hā! bhakti te phalatī nathī je bhāva śūnyācāramāṁ. ....15. jinavara pada sevā, sarva-sampatti dāi; niśadina sukhadāi, kalpavallī sahāi. nami vinami lahī je, sarva-vidyā baḍāi; ṛṣabha jinaha sevā, sādhatāṁ teha pāi. ....16. je drṣṭi prabhu darśana kare, te drṣṭine paṇa dhanya che; je jībha jinavarane stave, te jībhane paṇa dhanya che. pīe mudā vāṇi sudhā, te karṇa-yugane dhanya che; tuja nāma mantra viśada dhare, te hṛdayane nita dhanya che. ....17. adya me karma-saṅghātam, vinaṣṭam cira-sañcitam. durgatyāpi nivṛttoham, jinendra! tava darśanāt. ....18.
---	---

दर्शनं देव-देवस्य, दर्शनं पाप-नाशनम्. दर्शनं स्वर्ग-सोपानं, दर्शनं मोक्ष-साधनम्. .... १९. अन्यथा शरणं नास्ति, त्वमेव शरणं मम. तस्मात् कारुण्य-भावेन, रक्ष रक्ष जिनेश्वर! ..... २०. मंगलं भगवान् वीरो, मंगलं गौतमः प्रभुः; मंगलं स्थूलभद्राद्या, जैनो धर्मोस्तु मंगलम्. .... २१. नमो दुर्वार-रागादि, वैरि-वार-निवारिणे; अर्हते योगि-नाथाय, महावीराय तायिने. .... २२. पन्नगे च सुरेन्द्रे च, कौशिके पाद-संस्पृशि; निर्विशेष-मनस्काय, श्रीवीर-स्वामिने नमः. .... २३. पूर्णानन्द-मयं महोदय-मयं, कैवल्य-चिद्दृग्मयम्; रूपातीत-मयं स्वरूप-रमणं, स्वाभाविकी-श्रीमयम्. ज्ञानोद्द्योत-मयं कृपा-रस-मयं, स्याद्वाद-विद्यालयम्; श्री सिद्धाचल-तीर्थराज-मनिशं, वन्देह-मादीश्वरम्. .... २४. नेत्रानन्द-करी भवोदधि-तरी, श्रेयस्तरोर्मजरी; श्रीमद्धर्म-महा-नरेन्द्र-नगरी, व्यापल्लता-धूमरी. हर्षोत्कर्ष-शुभ-प्रभाव-लहरी, राग-द्विषां जित्वरी; मूर्तिः श्रीजिन-पुंगवस्य भवतु, श्रेयस्करी देहिनाम्. .... २५.	darśanam deva-devasya, darśanam pāpa-nāśanam. darśanam svarga-sopānam, darśanam mokṣa-sādhanam. .... 19. anyathā śaraṇam nāsti, tvameva śaraṇam mama. tasmāt kāruṇya-bhāvena, rakṣa rakṣa jineśvara! ..... 20. maṅgalam bhagavān vīro, maṅgalam gautamaḥ prabhuḥ; maṅgalam sthūlabhadrādyā, jaino dharmostu maṅgalam. .... 21. namo durvāra-rāgādi, vairi-vāra-nivāriṇe; arhate yogi-nāthāya, mahāvīrāya tāyine. .... 22. pannage ca surendre ca, kauśike pāda-sanspr̥śi; nirviśeṣa-manaskāya, śrīvīra-svāmine namaḥ. .... 23. pūrṇānanda-mayaṁ mahodaya-mayaṁ, kaivalya-ciddṛḡmayam; rūpātīta-mayaṁ svarūpa-ramaṇam, svābhāviki-śrīmayam. jñānodyota-mayaṁ kṛpā-rasa-mayaṁ, syādvāda-vidyālayam; śrī siddhācala-tīrtharāja-manīśam, vandeha-mādīśvaram. .... 24. netrānanda-karī bhavodadhi-tarī, śreyastaror-mañjarī; śrīmad-dharma-mahā-narendra-nagarī, vyāpallatā-dhūmarī. harṣotkarṣa-śubha-prabhāva-laharī, rāga-dviṣām jitvarī; mūrtiḥ śrījina-puṅgavasya bhavatu, śreyaskarī dehinām. .... 25.
---	--

अद्या-भवत् सफलता नयन-द्वयस्य; देव! त्वदीय-चरणांबुज-वीक्षणेन. अद्य त्रिलोक-तिलक! प्रति-भासते मे; संसार-वारिधि-रयं चुलुक-प्रमाणः. .... २६.	adyā-bhavat saphalatā nayana-dvayasya; deva! tvadiya-caraṇāmbuja-vīkṣaṇena. adya triloka-tilaka! prati-bhāsate me; saṁsāra-vāridhi-rayam culuka-pramāṇaḥ. .... 26.
तुभ्यं नमस्त्रि-भुवनार्ति-हराय नाथ; तुभ्यं नमः क्षितितला-मल-भूषणाय. तुभ्यं नमस्त्रि-जगतः परमेश्वराय, तुभ्यं नमो जिन! भवोदधि-शोषणाय. .... २७.	tubhyam namastri-bhuvanārti-harāya nātha; tubhyam namaḥ kṣititalā-mala-bhūṣaṇāya. tubhyam namastri-jagataḥ parameśvarāya, tubhyam namo jina! bhavadadhi-śoṣaṇāya. .... 27.
प्रशम-रस-निमग्नं, दृष्टि-युग्मं प्रसन्नम्; वदन-कमल-मंकः, कामिनी-संग-शून्यः. कर-युगमपि यत्ते, शस्त्र-संबंध-वंध्यम्; तदसि जगति देवो, वीतराग-स्त्वमेव. .... २८.	praśama-rasa-nimagnam, dṛṣṭi-yugmam prasannam; vadana-kamala-maṅkaḥ, kāminī-saṅga-śūnyaḥ. kara-yugamapi yatte, śastra-sambandha-vandhyam; tadasi jagati devo, vītarāga-stvameva. .... 28.
अद्य मे सफलं जन्म, अद्य मे सफला क्रिया; अद्य मे सफलं गात्रं, जिनेन्द्र! तव दर्शनात्. .... २९.	adya me saphalam janma, adya me saphalā kriyā; adya me saphalam gātram, jinendra! tava darśanāt. .... 29.
कल्याण-पाद-पारामं, श्रुत-गंगा-हिमाचलम्; विश्वाम्भोज-रविं देवं, वंदे श्री-ज्ञात-नन्दनम्. .... ३०.	kalyāṇa-pāda-pārāmam, śruta-gaṅgā-himācalam; viśvāmbhoja-raviṁ devam, vande śrī-jñāta-nandanam. .... 30.
दर्शनाद् दुरित-ध्वंसी, वंदनाद् वाञ्छित-प्रदः; पूजनात् पूरकः श्रीणां, जिनः साक्षात् सुरद्रुमः. .... ३१.	darśanād durita-dhvaṁsī, vandanād vāñchita-pradaḥ; pūjanāt pūraakaḥ śrīṇām, jinaḥ sākṣāt suradrumaḥ. .... 31.

इ. अष्ट प्रकारी पूजा के दोहे

१. जल पूजा के दोहे

[अ]

ज्ञान कलश भरी आतमा, समता रस भरपूर.
श्री जिनने नवरावतां, कर्म होये चकचूर. ....१.

[आ]

जल पूजा जुगते करो, मेल अनादि विनाश.
जल पूजा फल मुज होजो, मागो एम प्रभु पास. ....१.

[इ]

मेरु शिखर नवरावे हो सुरपति, मेरु शिखर नवरावे;
जन्म काल जिनवरजी को जाणी, पंच-रूप करी आवे. .... हो.१.
रत्न प्रमुख अड जातिना कलशा, औषधि चूरण मिलावे;
खीर समुद्र तीर्थोदक आणी, स्नात्र करी गुण गावे. .... हो.२.
एणी पेरे जिन-प्रतिमा को न्हवण करी, बोधि-बीज मानुं वावे;
अनुक्रमे गुण रत्नाकर फरसी, जिन उत्तम पद पावे. .... हो.३.

C. Couplets of eight types of worship

1. Couplets of worship with water

[a]

jñāna kalaśa bhari ātamā, samatā rasa bharapūra.
śrī jinane navarāvataṅ, karma hoye cakacūra. .... .1.

[ā]

jala pūjā jugate karo, mela anādi vināśa.
jala pūjā phala muja hojo, māgo ema prabhu pāsa. .... .1.

[i]

meru śikhara navarāve ho surapati, meru śikhara navarāve;
janma kāla jinavarajī ko jāṇī, pañca-rūpa karī āve. .... ho.1.
ratna pramukha aḍa jātinā kalaśā, auśadhi cūraṇa milāve;
khīra samudra tīrthodaka āṇī, snātra karī guṇa gāve. .... ho.2.
eṇī pere jina-pratimā ko nhavaṇa karī, bodhi-bīja mānuṅ vāve;
anukrame guṇa ratnākara pharasī, jina uttama pada pāve. .... ho.3.

<p>२.क. चंदन पूजा का दोहा</p> <p>शीतल गुण जेहमां रह्यो, शीतल प्रभु मुख रंग. आत्म शीतल करवा भणी, पूजो अरिहा अंग. .... १.</p>	<p>2.A. Couplets of worship with sandal</p> <p>śīṭala guṇa jehamāṁ rahyo, śīṭala prabhu mukha raṅga. ātma śīṭala karavā bhaṇī, pūjo arihā aṅga. .... 1.</p>
<p>२.ख. नवांग पूजा के दोहे</p> <p>जल भरी संपुट पत्रमां, युगलिक नर पूजंत. ऋषभ चरण अंगूठडे, दायक भव-जल अंत. .... १. जानु-बले काउस्सग्ग रह्या, विचर्या देश-विदेश. खडां खडां केवल लह्युं, पूजो जानु नरेश. .... २. लोकांतिक वचने करी, वरस्या वरसी-दान. कर कांडे प्रभु-पूजना, पूजो भवि बहु-मान. .... ३. मान गयुं दोय अंसथी, देखी वीर्य अनन्त. भुजा-बले भव-जल तर्या, पूजो खंध महंत. .... ४. सिद्ध-शिला गुण ऊजली, लोकांते भगवंत.</p>	<p>2.B. Couplets of worship of navāṅga [nine organs]</p> <p>jala bhari sampuṭa patramāṁ, yugalika nara pūjanta. ṛṣabha caraṇa aṅgūṭhaḍe, dāyaka bhava-jala anta. .... 1. jānu-bale kāussagga rahyā, vicaryā deśa-vidēśa. khaḍāṁ khaḍāṁ kevala lahyuṁ, pūjo jānu nareśa. .... 2. lokāntika vacane kari, varasyā varasī-dāna. kara kāṇḍe prabhu-pūjanā, pūjo bhavi bahu-māna. .... 3. māna gayuṁ doya aṁsathī, dekhi vīrya ananta. bhujā-bale bhava-jala taryā, pūjo khandha mahanta. .... 4. siddha-śilā guṇa ūjalī, lokānte bhagavanta.</p>

वसिया तिणे कारण भवि, शिर-शिखा पूजंत. ....५.	vasiyā tiṇe kāraṇa bhavi, śira-śikhā pūjanta. .... .5.
तीर्थकर पद पुण्यथी, तिहुअण जन सेवंत.	tīrthaṅkara pada puṇyathī, tihuaṇa jana sevanta.
त्रिभुवन-तिलक समा प्रभु, भाल तिलक जयवंत. ....६.	tribhuvana-tilaka samā prabhu, bhāla tilaka jayavanta. .... .6.
सोल पहोर प्रभु देशना, कंठे विवर वर्तुल.	sola pahora prabhu deśanā, kaṅthe vivara vartula.
मधुर ध्वनि सुर नर सुणे, तिणे गले तिलक अमूल. ....७.	madhura dhvani sura nara suṇe, tiṇe gale tilaka amūla. .... .7.
हृदय कमल उपशम बले, बाल्यां राग ने रोष.	hṛdaya kamala upaśama bale, bālyāṅ rāga ne roṣa.
हिम दहे वन-खंडने, हृदय तिलक संतोष. ....८.	hima dahe vana-khaṇḍane, hṛdaya tilaka santōṣa. .... .8.
रत्न-त्रयी गुण ऊजली, सकल सुगुण विसराम.	ratna-trayī guṇa ūjalī, sakala suguṇa visarāma.
नाभि-कमलनी पूजना, करतां अविचल धाम. ....९.	nābhi-kamalanī pūjanā, karatāṅ avicala dhāma. .... .9.
उपदेशक नव तत्त्वना, तिणे नव अंग जिणंद.	upadeśaka nava tattvanā, tiṇe nava aṅga jiṇanda.
पूजो बहुविध रागथी, कहे शुभ-वीर मुणिंद. ....१०.	pūjo bahavidha rāgathī, kahe śubha-vīra muṇinda. ....10.
३. पुष्प पूजा का दोहा	
सुरभि अखंड कुसुम ग्रही, पूजो गत संताप.	surabhi akhaṇḍa kusuma grahī, pūjo gata santāpa.
सुमजंतु भव्य ज परे, करीये समकित छाप. ....१.	sumajantu bhavya ja pare, kariye samakita chāpa. .... .1.

४. धूप पूजा का दोहा

[अ]

ध्यान घटा प्रगटावीये, वाम नयन जिन धूप.
मिच्छत दुर्गन्ध दूर टले, प्रगटे आत्म स्वरूप. ....१.

[आ]

अमे धूपनी पूजा करीए रे, ओ मन-मान्या मोहनजी;
अमे धूप-घटा अनुसरीए रे, ओ मन...
नहीं कोइ तमारी तोले रे, ओ मन...
प्रभु अंते छे शरण तमारुं रे, ओ मन... ....१.

५.क. दीपक पूजा का दोहा

द्रव्य दीप सु-विवेकथी, करतां दुःख होय फोक.
भाव प्रदीप प्रगट हुए, भासित लोका-लोक. ....१.

4. Couplets of worship with incense

[a]

dhyāna ghaṭā pragaṭāviye, vāma nayana jina dhūpa.
micchata durgandha dūra ṭale, pragaṭe ātma svarūpa. .... 1.

[ā]

ame dhūpanī pūjā karīe re, o mana-mānyā mohanajī;
ame dhūpa-ghaṭā anusarīe re, o mana...
nahī_ koi tamārī tole re, o mana...
prabhu ante che śaraṇa tamāru_ re, o mana... .... 1.

5.A. Couplets of worship with lamp

dravya dīpa su-vivekathī, karatā_ duḥkha hoyā phoka.
bhāva pradīpa pragaṭa hue, bhāsita lokā-loka. .... 1.

<p>५.ख. चामर वीङ्गने का दोहा</p> <p>बे बाजु चामर ढाले, एक आगल वज्र उलाले; जइ मेरु धरी उत्संगे, इंद्र चोसठ मलीआ रंगे. प्रभुजीनुं मुखडुं जोवा, भवो भवनां पातिक खोवा. .... १.</p>	<p>5.B. Couplets of swinging cāmara</p> <p>be bāju cāmara ḍhāle, eka āgala vajra ulāle; jai meru dhari utsaṅge, indra coṣaṭha malīā raṅge. prabhujīnuṃ mukhaḍuṃ jovā, bhavo bhavanāṃ pātika khovā. .... 1.</p>
<p>५.ग. दर्पण पूजा का दोहा</p> <p>प्रभु दर्शन करवा भणी, दर्पण पूजा विशाल. आत्म दर्पणथी जुए, दर्शन होय ततकाल. .... १.</p>	<p>5.C. Couplet of worship with mirror</p> <p>prabhu darśana karavā bhaṇī, darpaṇa pūjā viśāla. ātma darpaṇathī jue, darśana hoyā tatakāla. .... 1.</p>
<p>६.क. अक्षत पूजा का दोहा</p> <p>शुद्ध अखंड अक्षत ग्रही, नन्दावर्त विशाल. पूरी प्रभु सन्मुख रहो, टाली सकल जंजाल. .... १.</p>	<p>6.A. Couplets of worship with akṣata [whole rice grain]</p> <p>śuddha akhaṇḍa akṣata grahī, nandāvarta viśāla. pūrī prabhu sanmukha raho, ṭālī sakala jaṅjāla. .... 1.</p>

६.ख. स्वस्तिक [साथिये] के दोहे

- दर्शन ज्ञान चारित्रना, आराधनथी सार.
सिद्धशिलानी उपरे, हो मुज वास श्री कार. ....१.
अक्षत पूजा करतां थकां, सफल करुं अवतार.
फल मांगु प्रभु आगले, तार तार मुज तार. ....२.
सांसारिक फल मागीने, रडवड्यो बहु संसार.
अष्ट कर्म निवारवा, मांगुं मोक्ष फल सार. ....३.
चिहुं गति भ्रमण संसारमां, जन्म मरण जंजाल.
पंचम-गति विण जीव ने, सुख नहीं त्रिहुं काल. ....४.

७. नैवेद्य पूजा का दोहा

- अणाहारी पद में कर्या, विग्गह गइय अनन्त.
दूर करी ते दीजिये, अणाहारी शिव सन्त. ....१.

6.B. Couplets of swastik

- darśana jñāna cāritranā, ārādhanathī sāra.
siddhaśilānī upare, ho muja vāsa śrī kāra. .... 1.
akṣata pūjā karatā thakā, saphala karū avatāra.
phala māngu prabhu āgale, tāra tāra muja tāra. .... 2.
sānsārika phala māgīne, raḍvadyo bahu sansāra.
aṣṭa karma nivāravā, māgu mokṣa phala sāra. .... 3.
cihu gati bhramaṇa sansāramā, janma maraṇa jañjāla.
pañcama-gati viṇa jīva ne, sukha nahī trihu kāla. .... 4.

7. Couplets of worship with naivedya

- aṇāhārī pada me karyā, viggaha gaiya ananta.
dūra karī te dījiye, aṇāhārī śiva santa. .... 1.

<p style="text-align: center;">८. फल पूजा का दोहा</p> <p>इन्द्रादिक पूजा भणी, फल लावे धरी राग. पुरुषोत्तम पूजी करी, मागे शिव-फल त्याग. .... १. चैत्यवन्दनादि का संग्रह</p> <p style="text-align: center;">सकल-कुशल-वल्ली</p> <p>सकल-कुशल-वल्ली-पुष्करावर्त-मेघो, दुरित-तिमिर-भानुः कल्प-वृक्षोपमानः. भव-जल-निधि-पोतः सर्व संपत्ति-हेतुः, स भवतु सततं वः श्रेयसे शान्तिनाथः. .... १.</p> <p style="text-align: center;">परमात्मा का चैत्यवन्दन</p> <p>परमेसर! परमात्मा!, पावन! परमिट्ठ! जय जग गुरु! देवाधि-देव!, नयणे में दिट्ठ! ..... १.</p>	<p style="text-align: center;">8. Couplets of worship with fruits</p> <p>indrādika pūjā bhaṇī, phala lāve dhari rāga. puruṣottama pūjī kari, māge śiva-phala tyāga. .... 1. Collection of caityavandana etc.</p> <p style="text-align: center;">sakala-kuśala-vallī</p> <p>sakala-kuśala-vallī-puṣkarāvartta-megho, durita-timira-bhānuḥ kalpa-vṛkṣopamānaḥ. bhava-jala-nidhi-potaḥ sarva sampatti-hetuḥ, sa bhavatu satataṁ vaḥ śreyase śāntināthaḥ. .... 1.</p> <p style="text-align: center;">paramātmā caityavandana</p> <p>paramesara! paramātamā!, pāvana! paramiṭṭha! jaya jaga guru! devādhi-deva!, nayane meḍḍiṭṭha! ..... 1.</p>
--	--

अचल-अकल अविकार सार, करुणा-रस-सिंधु. जगती जन आधार एक, निष्कारण बंधु. ....2. गुण अनंत प्रभु ताहरा, किमहि कह्या न जाय. राम प्रभु जिन-ध्यानथी, चिदानंद सुख थाय. ....3.	acala-akala avikāra sāra, karuṇā-rasa-sindhu. jagatī jana ādhāra eka, niṣkāraṇa bandhu. .... 2. guṇa ananta prabhu tāharā, kimahi kahyā na jāya. rāma prabhu jina-dhyānathī, cidānanda sukha thāya. .... 3.
६२.चैत्यवंदनादि का संग्रह	62. Collection of caityavandana etc
६२.अ.१. जिन चैत्यवंदन संग्रह	62.A.1. Collection of jina caityavandana
१.क. सकल-कुशल-वल्ली	1.A. sakala-kuśala-vallī
सकल-कुशल-वल्ली-पुष्करावर्त-मेघो, दुरित-तिमिर-भानुः कल्प-वृक्षोपमानः. भव-जल-निधि-पोतः सर्व संपत्ति-हेतुः, स भवतु सततं वः श्रेयसे शान्तिनाथः. ....१.	sakala-kuśala-vallī-puṣkarāvartta-megho, durita-timira-bhānuḥ kalpa-vṛkṣopamānaḥ. bhava-jala-nidhi-potaḥ sarva sampatti-hetuḥ, sa bhavatu satataṁ vaḥ śreyase śāntināthaḥ. .... 1.

१.ख. परमात्मा का चैत्यवन्दन

परमेसर! परमात्मा!, पावन! परमिट्ठ!
जय जग गुरु! देवाधि-देव!, नयणे में दिट्ठ! .....१.
अचल-अकल अविकार सार, करुणा-रस-सिंधु.
जगती जन आधार एक, निष्कारण बंधु. ....२.
गुण अनंत प्रभु ताहरा, किमहि कह्या न जाय.
राम प्रभु जिन-ध्यानथी, चिदानंद सुख थाय. ....३.

१.ग. सामान्य जिन चैत्यवन्दन

तुज मूरति ने निरखवा, मुज नयणां तलसे;
तुज गुण गणने बोलवा, रसना मुज हरखे. ....१.
काया अति आनंद मुज, तुम युग पद फरसे;
तो सेवक तार्या विना, कहो केम हवे सरसे? .....२.
एम जाणी ने साहिबा ए, नेक नजर मोहे जोय;
ज्ञान विमल प्रभु नजरथी, तेह शुं जे नवि होय. ....३.

1.B. paramātmā caityavandana

paramesara! paramātamā!, pāvana! paramiṭṭha!
jaya jaga guru! devādhi-deva!, nayane meḍḍiṭṭha! ..... 1.
acala-akala avikāra sāra, karuṇā-rasa-sindhu.
jagatī jana ādhāra eka, niṣkāraṇa bandhu. .... 2.
guṇa ananta prabhu tāharā, kimahi kahyā na jāya.
rāma prabhu jina-dhyānathī, cidānanda sukha thāya. .... 3.

1.C. sāmānya jina caityavandana

tuja mūrati ne nirakhavā, muja nayaṇāṅ talase;
tuja guṇa gaṇane bolavā, rasanā muja harakhe. .... 1.
kāyā ati ānanda muja, tuma yuga pada pharase;
to sevaka tāryā vinā, kaho kema have sarasē? ..... 2.
ema jāṇī ne sāhibā e, neka najara mohe jōya;
jñāna vimala prabhu najarathī, teha śuṅ je navi hoyā. .... 3.

१.घ. पंच परमेष्ठी चैत्यवंदन

बार गुण अरिहन्त देव, प्रणमीजे भावे.
 सिद्ध आठ गुण समरतां, दुःख-दोहग जावे. ....१.
 आचारज गुण छत्रीश, पचवीश उवज्झाय.
 सत्तावीश गुण साधुना, जपतां शिवसुख थाय. ....२.
 अष्टोत्तर-शत गुण मली, एम समरो नवकार.
 धीर विमल पण्डित तणो, नय प्रणमे नित सार. ....३.

१.च. पंच तीर्थ चैत्यवंदन

आज देव अरिहंत नमुं, समरुं तारुं नाम;
 ज्यां ज्यां प्रतिमा जिनतणी, त्यां त्यां करुं प्रणाम. ....१.
 शत्रुंजय श्री आदिदेव, नेम नमुं गिरनार;
 तारंगे श्री अजितनाथ, आबु रिखव जुहार. ....२.
 अष्टापद गिरि उपरे, जिन चोवीसे जोय;
 मणिमय मूरति मानशुं, भरते भरावी सोय. ....३.

1.D. pañca parameṣṭhi caityavandana

bāra guṇa arihanta deva, praṇamīje bhāve.
 siddha āṭha guṇa samaratāṃ, duḥkha-dohaga jāve. .... 1.
 ācāraja guṇa chatrīśa, pacavīśa uvajjhāya.
 sattāvīśa guṇa sādhunā, japatāṃ śivasukha thāya. .... 2.
 aṣṭottara-śata guṇa malī, ema samaro navakāra.
 dhīra vimala paṇḍita taṇo, naya praṇame nita sāra. .... 3.

1.E. pañca tīrtha caityavandana

āja deva arihanta namuṃ, samaruṃ tāruṃ nāma;
 jyāṃ jyāṃ pratimā jinataṇī, tyāṃ tyāṃ karuṃ praṇāma. .... 1.
 śatruñjaya śrī ādideva, nema namuṃ giranāra;
 tāraṅge śrī ajitanātha, ābu rikhava juhāra. .... 2.
 aṣṭāpada giri upare, jina covīse joya;
 maṇimaya mūrati mānaśuṃ, bharate bharāvī soya. .... 3.

समेत-शिखर तीरथ वडुं, जिहां वीशे जिन पाय; वैभार गिरि उपरे, श्री वीर जिनेश्वर राय.....४. मांडवगढनो राजियो, नामे देव सुपास; ऋषभ कहे जिन समरतां, पहोंचे मननी आश.....५.	sameta-sikhara tīratha vaḍuṁ, jihāṁ vīśe jina pāya; vaibhāra giri upare, śrī vīra jineśvara rāya. .... .4. māṇḍavagaḍhano rājiyo, nāme deva supāsa; ṛṣabha kahe jina samaratāṁ, pahoṁce mananī āśa..... .5.
१.छ. चौवीस जिन वर्ण चैत्यवंदन	1.F. <u>cau</u> vīsa jina varṇa <u>caitya</u> vandana
पद्मप्रभु ने वासुपूज्य, दोय राता कहीए. चन्द्रप्रभु ने सुविधिनाथ, दोय उज्ज्वल लहीए.....१. मल्लिनाथ ने पार्श्वनाथ, दो नीला निरख्या. मुनिसुव्रत ने नेमनाथ, दो अंजन सरिखा. ....२. सोले जिन कंचन समा ए, एहवा जिन चोवीश. धीर विमल पण्डित तणो, ज्ञान विमल कहे शिष्य. ....३.	padmaprabhu ne vāsupūjya, doya rātā kahīe. candraprabhu ne suvidhinātha, doya ujjvala lahīe. .... .1. mallinātha ne pārsvanātha, do nīlā nirakhyā. munisuvrata ne nemanātha, do aṅjana sarikhā. .... .2. sole jina kañcana samā e, ehavā jina covīśa. dhīra vimala paṇḍita taṇo, jñāna vimala kahe śiṣya..... .3.
१.ज. तीर्थकर भव चैत्यवंदन	1.G. <u>tīrtha</u> ṅkara bhava <u>caitya</u> vandana
प्रथम तीर्थकर तणा हुवा, भव तेर कहीजे;	prathama tīrthaṅkara taṇā huvā, bhava tera kahīje;

शांति तणा भव बार सार, नव भव नेम लहीजे. ....१.	śānti taṇā bhava bāra sāra, nava bhava nema lahiḥje. .... .1.
दश भव पास जिणंदना, सत्तावीश श्री वीर; शेष तीर्थकर त्रिहुं भवे, पाम्या भव जल तीर. ....२.	daśa bhava pāsa jiṇandanā, sattāvīśa śrī vīra; śeṣa tīrthaṅkara trihuṃ bhave, pāmyā bhava jala tīra. .... .2.
जिहांथी समकित फरसियुं ए, तिहांथी गणीए तेह; धीर विमल पंडित तणो, ज्ञान विमल गुणगेह. ....३.	jihāṁthī samakita pharasiyuṁ e, tihāṁthī gaṇīe teha; dhīra vimala paṇḍita taṇo, jñāna vimala guṇageha. .... .3.
१.झ. एक सौ सित्तेर जिनवर्ण चैत्यवंदन	1.H. eka sau sittera jinavarṇa caityavandana
सोले जिनवर शामला, राता त्रीश वखाणुं; लीला मरकत मणि समा, आडत्रीशे गुण खाणुं. ....१.	sole jinavara śāmalā, rātā trīśa vakhāṇuṁ; līlā marakata maṇi samā, āḍatṛīśe guṇa khāṇuṁ. .... .1.
पीला कंचन वर्ण समा, छत्रीशे जिनचंद; शंख वरण सोहामणुं, पचाशे सुखकंद. ....२.	pīlā kañcana varṇa samā, chatṛīśe jinacanda; śaṅkha varaṇa sohāmaṇuṁ, pacāśe sukhakanda. .... .2.
सीत्तेर सो जिन वंदीये ए, उत्कृष्टा समकाल; अजितनाथ वारे हुवा, वंदुं थइ उजमाल. ....३.	sītterā so jina vandiye e, utkrṣṭā samakāla; ajitanātha vāre huvā, vanduṁ thai ujamāla. .... .3.
नाम जपंतां जिन तणुं, दुर्गति दूरे जाय; ध्यान ध्यातां परमात्मानुं, परम महोदय थाय. ....४.	nāma japaṁtāṁ jina taṇuṁ, durgati dūre jāya; dhyāna dhyātāṁ paramātmānuṁ, parama mahodaya thāya. .... .4.
जिनवर नामे जश भलो, सफल मनोरथ सार;	jinavara nāme jaśa bhalo, saphala manoratha sāra;

शुद्ध प्रतीति जिन तणी, शिव सुख अनुभव धार. ....५.	śuddha pratīti jina taṇī, śiva sukha anubhava dhāra. .... .5.
१.ट. सिद्ध परमात्मा का चैत्यवन्दन	1.1. siddha paramātmā caityavandana
सिद्ध सकल समरुं सदा, अविचल अविनाशी; थाशे ने वली थाय छे, थया अड कर्म विनाशी. ....१.	siddha sakala samaruṁ sadā, avicala avināśī; thāśe ne valī thāya che, thayā aḍa karma vināśī. .... .1.
लोकालोक प्रकाश भास, कहेवा कोण शूरो; सिद्ध बुद्ध पारंगत, गुणथी नहिं अधूरो. ....२.	lokāloka prakāśa bhāsa, kahevā koṇa śūro; siddha buddha pāraṅgata, guṇathī nahiṁ adhūro. .... .2.
अनंत सिद्ध एणी परे नमुं ए, वली अनंत अरिहंत, ज्ञान विमल गुण संपदा, पाम्या ते भगवंत. ....३.	ananta siddha eṇī pare namuṁ e, valī ananta arihanta, jñāna vimala guṇa sampadā, pāmyā te bhagavanta. .... .3.